

ΣΤΕ 1984/2017 [Μη νόμιμες ενέργειες για την αποκατάσταση του καμένου δάσους Καϊάφα]

Περίληψη

-Από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι η εγκριθείσα με την προσβαλλόμενη πράξη μελέτη για την υλοτομία του ξυλωδους όγκου που νεκρώθηκε από τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2007 στην περιοχή του δάσους Καϊάφα αποκλίνει ουσιωδώς από την μελέτη για τον υπολογισμό του αριθμού των προς υλοτομία δένδρων στην ίδια περιοχή, την οποία διαβίβασε στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τελλολογίας Δασικών Προϊόντων του ΕΘΙΑΓΕ. Ειδικότερα, κατά τη μελέτη του ΙΜΔΟ, ο συνολικός ξυλώδης όγκος προς υλοτομία είναι περίπου 4.280 m³ προτείνεται δε ο όγκος που θα υλοτομηθεί να περιορισθεί σε 2.140 m³, ενώ σύμφωνα με τον πίνακα υλοτομίας της εγκεκριμένης με την προσβαλλόμενη πράξη μελέτης, ο συνολικός ξυλώδης όγκος που θα υλοτομηθεί ανέρχεται σε 8.441 m³. Περαιτέρω, οι μελέτες που εγκρίθηκαν με τις 3009/14-12-2007 και 1950/100/14-1-2008 προσβαλλόμενες πράξεις στηρίζονται στις παραδοχές της ως άνω 3009/14-12-2007 πράξεως για τον προς υλοτομία ξυλώδη όγκο. Στην 1950/100/14-1-2008 προσβαλλόμενη δε, δεν τίθενται οι αναγκαίοι για την προστασία της περιοχής όροι και περιορισμοί, κατά την εκτέλεση των εργασιών υλοτομίας, μεταφοράς και απομακρύνσεως της ξυλείας, καθώς και κατά την εκτέλεση ρών εργασιών του επόμενου σταδίου, που περιλαμβάνουν βαθμίδωση του επικλινούς εδάφους με ξερολιθιά και κατασκευή κλαδοδεμάτων για τη συγκράτηση της άμμου. Σχετικοί περιορισμοί ετέθησαν το πρώτον στη μελέτη για την αναδάσωση της ανωτέρω περιοχής, η οποία εγκρίθηκε με την τρίτη προσβαλλόμενη 19519/785/20-3-2008 πράξη, κατόπιν των διαπιστώσεων της αυτοψίας που πραγματοποιήθηκε, κατά τα προεκτεθέντα, στις 28 και 29 Φεβρουάριου 2008 από το ΙΜΔΟ, με την ιδιότητα του τεχνικού συμβούλου του Δημοσίου, για την αποκατάσταση του τοπίου στο δάσος Στροφυλιάς Καϊάφα. Εξ άλλου, από τα ίδια ως άνω στοιχεία προκύπτει διαφορετική προσέγγιση ως προς την έκταση και την μέθοδο αναδάσωσης της επίδικης περιοχής, μεταξύ της εγκεκριμένης με την 19519/785/20-3-2008 προσβαλλόμενη πράξη μελέτης και των προτάσεων του ΙΜΔΟ. Υπό τα δεδομένα αυτά, ενόψει και του εγγράφου της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ, σύμφωνα με το οποίο απαιτείται επανασχεδιασμός του εγκριθέντος με τις προσβαλλόμενες πράξεις έργου, ώστε να εναρμονίζεται με τις προτάσεις του ΕΘΙΑΓΕ, κλονίζεται η νομιμότητα της αιτιολογίας των προσβάλλομένων. Για τον λόγο αυτό, που προβάλλεται βασίμως καθ' ερμηνεία του δικογράφου, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, παρέλκει δε ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Ολ. Παπαδοπούλου

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση των εξής πράξεων: (α) της 3009/14-12-2007 αποφάσεως που εκδόθηκε με εντολή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος από τον Διευθυντή Δασών της ως άνω Περιφέρειας: με την απόφαση αυτή εγκρίθηκε πίνακας υλοτομίας, τον οποίο συνέταξε για λογαριασμό της «Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης» η εταιρεία «ΥΛΗ Προστασία και Διαχείριση Περιβάλλοντος», με σκοπό την υλοτομία του ξυλώδους όγκου που νεκρώθηκε από τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2007 στην περιοχή του δάσους Καϊάφα του Δήμου Ζαχάρως Νομού Ηλείας, (β) της 1950/100/14-1-2008 αποφάσεως του ίδιου Διευθυντή Δασών, με την οποία θεωρήθηκε και εγκρίθηκε η «Μελέτη έργων προστασίας ορεινής λεκάνης απορροής και συγκράτησης αμμοθινών» που συνετάγη από την προαναφερθείσα εταιρεία για το δάσος και τη λιμνοθάλασσα Καϊάφα, και (γ) της 19519/785/20-3-2008 αποφάσεως του ίδιου Διευθυντή, με την οποία θεωρήθηκε και εγκρίθηκε μελέτη για την αναδάσωση της ανωτέρω περιοχής. Οι προσβαλλόμενες πράξεις αφορούν εκτάσεις φερόμενες ως ανήκουσες στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού [ΕΟΤ] και των οποίων η διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση έχει ανατεθεί στην Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης [ΕΤΑ].

3. Επειδή, παρέμβαση υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων είχε ασκήσει η ως άνω «Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης», με το από 27.11.2008 δικόγραφο. Η εταιρεία αυτή, η οποία μετονομάστηκε, αρχικώς, σε «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα ΑΕ» με το άρθρο 47 παρ. 2 του ν. 3943/2011 (Α' 66) και, στη συνέχεια, σε «Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου ΑΕ» κατόπιν συγχωνεύσεως με την «Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου ΑΕ» δυνάμει του άρθρου 1 της κ.υ.α. Δ6Α/1162069 ΕΞ2011/28.11.2011 (Β' 2779), παραιτήθηκε από την ασκηθείσα παρέμβαση, με προφορική δήλωση του πληρεξουσίου δικηγόρου της στο ακροατήριο.

4. Επειδή, το άρθρο 199 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν.δ/τος 3026/1954 Κώδικα περί Δικηγόρων (Α' 235) ορίζει ότι: «Εις τους Δικηγορικούς Συλλόγους και τα Διοικητικά Συμβούλια αυτών ανήκουν: α) Η μέριμνα περί της εν γένει αξιοπρεπείας των Δικηγόρων και της απονομής παρά πάσης αρχής του προς αυτούς οφειλομένου σεβασμού κατά την ενάσκησιν του λειτουργήματος αυτών, β) η υποβολή προτάσεων και γνωμών αφορωσών εις την βελτίωσιν της νομοθεσίας, εις την ερμηνείαν και την εφαρμογήν αυτής, γ) η διατύπωσις παρατηρήσεων και κρίσεων ως προς την απονομήν της δικαιοσύνης και δ) η συζήτησις και η απόφασις περί παντός ζητήματος ενδιαφέροντος το Δικηγορικόν Σώμα ή τα μέλη του Συλλόγου ως τοιαύτα ή ως επαγγελματικήν τάξιν και επί παντός γενικωτέρου ζητήματος Εθνικού ή Κοινωνικού περιεχομένου». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, που κατοχυρώνεται και στο Σύνταγμα, περιλαμβάνεται μεταξύ των ζητημάτων για τα οποία αναγνωρίζεται στους δικηγορικούς συλλόγους το δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων βοηθημάτων. Συνεπώς, ο πρώτος αιτών Δικηγορικός

Σύλλογος Αθηνών με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση, ισχυριζόμενος ότι με τις προσβαλλόμενες πράξεις θεσπίζονται ρυθμίσεις αντίθετες προς τη συνταγματική προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και το ειδικό καθεστώς των περιοχών που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000 (ΣΕ 2257/2014, πρβλ. ΣΕ 4576/1977 Ολομ.).

5. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση καθ' ο μέρος ασκείται από την δεύτερη αιτούσα «Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος», η οποία αποτελεί, κατά το άρθρο 206 του προαναφερθέντος Κώδικα περί Δικηγόρων, συντονιστικό όργανο των δικηγορικών συλλόγων, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 27 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 2479/1997 (Α' 67).

6. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο την 1.8.2008 ασκείται εμπροθέσμως, εφόσον από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει πλήρης γνώση των προσβαλλόμενων πράξεων σε χρόνο προγενέστερο των 60 ημερών από την κατάθεση της αιτήσεως.

7. Επειδή, στα άρθρα 62 επ. του Δασικού Κώδικα [ν.δ. 86/1969 (Α' 7)] περιέχονται διατάξεις για τη διαχείριση των δασών γενικώς. Ειδικότερα, στο άρθρο 62 του Κώδικα αυτού ορίζονται τα εξής: «1. Η δασοπονία και η εδαφοπονία ... εις τα δημόσια ή μη δημόσια δάση ασκείται, κατά τα υπό του παρόντος Κώδικος και των εις εκτέλεσιν τούτου εκδιδομένων διαταγμάτων καθοριζόμενα, προς πληρεστέραν επίτευξιν των επιδιωκόμενων δασοπονικών και εδαφοπονικών σκοπών προς το συμφέρον του δασοκτήμονος και εδαφοκτήμονος, εν συνδυασμώ προς τας εξυπηρετούσας το εθνικόν συμφέρον δασοπολιτικής αξιώσεις, τόσον της αυξήσεως της δασικής παραγωγής και των εθνικών εκ των δασών ωφελειών, όσον και της δικαιότερας διανομής των εκ των δασών απολαμβανομένων δασικών οικονομικών αγαθών και ωφελειών μεταξύ όλων των τάξεων του Έθνους, δασικών παραγωγών και καταναλωτών. 2. ... 3. Τα δάση από απόψεως δασοκομικής και διαχειριστικής διακρίνονται κατά διαχειριστικές μορφάς εις σπερμοφυή (υψηλά ή υψίκορμα), εις πρεμνοφυή (χθαμαλά ή βραχύκορμα) και εις διφυή (πολυώροφα ή σύνθετα).

Απαγορεύεται η ενέργεια υλοτομιών συνεπαγομένων μετατροπήν δάσους σπερμοφυούς διαχειριστικής μορφής εις μορφήν διφυή ή σπερμοφυούς και διφυούς εις πρεμνοφυή. 4. Κατά την άσκηση τόσον της δασοπονίας επί των δημοσίων δασών όσον και της δασοπολιτικής επιτηρήσεως του Κράτους επί των ιδιωτικών δασοπονιών καταβάλλεται προσπάθεια, όπως εφαρμόζεται δι' αναγεννητικών και αναγωγικών υλοτομιών ή αναδασώσεων η σπερμοφυής μορφή ...». Στο άρθρο 63 παρ. 1 του ιδίου Κώδικα ορίζεται ότι «Η διαχείρισις των δημοσίων ή μη δασών, οργανώνουσα την δασοπονίαν προς πληρεστέραν επίτευξιν των υπό ταύτης επιδιωκόμενων σκοπών και ιδία προς εξασφάλισιν της διατηρήσεως και συντηρήσεως των δασών και εγγύησιν διηνεκούς απολήψεως καρπώσεων, ενεργείται επί τη βάσει (α) Δασοπονικών ή δασικών διαχειριστικών σχεδίων, μονίμων ή προσωρινών, (β) Δασοπονικών ή δασικών διαχειριστικών εκθέσεων, (γ) Πινάκων υλοτομίας και (δ) Δασικών αστυνομικών διατάξεων». Στο επόμενο άρθρο 64 παρ. 1 ορίζεται ότι «Τα δασοπονικά σχέδια και αι

εκθέσεις εγκρίνονται, αναθεωρούνται ή τροποποιούνται υπό του Υπουργού Γεωργίας ... και ισχύουν, τα μεν μόνιμα δασοπονικά σχέδια διά περίοδον δέκα ετών, τα δε προσωρινά τοιαύτα και αι εκθέσεις διά περίοδον πέντε ως δέκα ετών» και στο άρθρο 65 ορίζονται τα εξής: «Οι πίνακες υλοτομίας καταρτίζονται και εγκρίνονται διά περίοδον ενός μέχρι πέντε ετών, εφ' όσον καταρτίζονται επί τη βάσει δασοπονικού σχεδίου ή εκθέσεως, άλλως ισχύουν διά περίοδον ενός έτους». Κατά το άρθρο 117 παρ. 1 του ιδίου Κώδικα, «Τα κατά το άρθρο 63 δασοπονικά σχέδια ή εκθέσεις και οι πίνακες υλοτομίας των δημοσίων δασών συντάσσονται υπό του δασάρχου ή των υπ' αυτόν υπηρετούντων δασολόγων και εγκρίνονται, αναθεωρούνται ή τροποποιούνται κατά τα εν άρθρω 64 οριζόμενα». Στο δε άρθρο 222 παρ. 1 του Κώδικα αυτού ορίζεται ότι «Η μελέτη και εκτέλεσις τοπογραφήσεων, χωροσταθμήσεων και πάσης φύσεως τεχνικής εργασίας διευθετήσεως χειμάρρων, διαχειρίσεως και εκμεταλλεύσεως δασών, αναδασώσεων ... δασικής οδοποιίας και βελτιώσεως ορεινών βοσκοτόπων, ενεργείται διά εργολαβίας ή δι' αυτεπιστασίας υπό της αρμοδίας δασικής υπηρεσίας, μετ' απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του νομάρχου, κατά τας περί διοικητικής αποκεντρώσεως διατάξεις». Περαιτέρω, στο άρθρο 16 του ν. 998/1979 (Α' 289) ορίζονται τα εξής: «1. Αι αρμόδιαι υπηρεσίαι δασοτεχνικών έργων μεριμνούν δια την κατασκευήν των πάσης φύσεως τεχνικών έργων και την εκτέλεσιν των πάσης φύσεως εργασιών προστασίας και αναπτύξεως των δασών και δασικών εκτάσεων. Ειδικότερον εις την αρμοδιότητα των ως άνω υπηρεσιών ανήκει ο προγραμματισμός, η μελέτη και εκτέλεσις των έργων και εργασιών της δασικής οδοποιίας ... των δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και δασικών κτηρίων, της δασοτεχνικής διευθετήσεως χειμάρρων και των προστατευτικών αναδασώσεων ... ως και συντηρήσεως ή επισκευής των εν γένει τεχνικών έργων και εγκαταστάσεων ... 2. ... 4. Εις τα ιδιωτικά ή διακατεχόμενα δάση και δασικάς εκτάσεις τα αναγκαία προστατευτικά τεχνικά έργα πραγματοποιούνται υποχρεωτικώς υπό των ιδιοκτητών ή διακατόχων συμφώνως προς τας εγκεκριμένας δασοπονικάς μελέτας ή σχέδια και τα σχετικά προγράμματα της δασικής υπηρεσίας ...». Στο άρθρο 42 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «1. Αι αναδασώσεις δημοσίων δασών ή δασικών εκτάσεων πραγματοποιούνται επί τη βάσει μελέτης καταρτιζομένης υπό της δασικής υπηρεσίας και καθορισούσης το είδος της δασικής βλαστήσεως, τας εργασίας φυτεύσεως ή άλλας ενεργείας διά την διευκόλυνσιν της αναγεννήσεως, ως και τα απαραίτητα μέτρα διά την προστασίαν της αναδασώσεως (περιφράξεις, τοποθέτησις πινακίδων, ειδικαί απαγορεύσεις κλπ). 2. Η αναδάσωσις ιδιωτικών δασών και δασικών εκτάσεων ή διακατεχομένων δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων ενεργείται επί τη βάσει μελέτης εγκρινομένης υπό της δασικής αρχής και υπό την εποπτείαν ταύτης, μερίμνη και δαπάναις των διακατόχων ή ιδιοκτητών ...». Τέλος, στο άρθρο 2 του π.δ. 437/1981 «Περί μελέτης και εκτελέσεως δασοτεχνικών έργων» (Α' 120), ορίζεται ότι «1. Η σύνταξις των μελετών των δασοτεχνικών έργων και εργασιών του δημοσίου ενεργείται μετ' απόφασιν του Υπουργού Γεωργίας ή του, κατά τας περί διοικητικής αποκεντρώσεως διατάξεις, αρμοδίου, είτε απ' ευθείας υπό της αρμοδίας δασικής αρχής, είτε δι' αναθέσεως υπ' αυτής εις ιδιώτας μελετητάς έχοντας τα κατά νόμον

προσόντα. 2. Αι μελέται συντάσσονται επί τη βάσει ειδικών κατ' αντικείμενον κανονισμών και τεχνικών προδιαγραφών ... 3. Προκειμένου περί δασοτεχνικών έργων εις τα ιδιωτικά ή διακατεχόμενα δάση ή δασικές εκτάσεις, περί των η παράγραφος 4 του άρθρου 16 του ν. 998/1979, αι μελέται καταρτίζονται βάσει των εν τη προηγουμένη παραγράφω κανονισμών και τεχνικών προδιαγραφών». Στο δε άρθρο 5 του ίδιου π.δ. ορίζεται ότι «1. Αι μελέται νομαρχιακού επιπέδου ελέγχονται και θεωρούνται υπό της προϊσταμένης νομαρχιακής δασικής αρχής και υπό του οικείου Επιθεωρητού Δασών. 2. ... 3. Η έγκρισις των μελετών ενεργείται κατόπιν εισηγήσεως της αρμοδίας δασικής αρχής υπό των προς τούτο αρμοδίων, κατά τας περι διοικητικής αποκεντρώσεως διατάξεις, μετά γνώμην των αρμοδίων συμβουλίων, εφ' όσον παρ' αυτή λειτουργούν τοιαύτα. 4. Αι εγκριτικά αποφάσεις του Νομάρχου και του Επιθεωρητού Δασών κοινοποιούνται εις το Υπουργείον Γεωργίας μετά κεκυρωμένου αντιτύπου της μελέτης. 5. ...».

8. Επειδή, οι προσβαλλόμενες με την κρινόμενη αίτηση πράξεις εκδόθηκαν βάσει των ως άνω διατάξεων της δασικής νομοθεσίας. Ειδικότερα, η 3009/14-12-2007 απόφαση, με την οποία εγκρίθηκε πίνακας υλοτομίας, επικαλείται στο προοίμιό της τις διατάξεις των άρθρων 63 και 65 του ν.δ. 86/1969, η 1950/100/14-1-2008 απόφαση, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη για την προστασία ορεινής λεκάνης απορροής και τη συγκράτηση των αμμοθινών, επικαλείται τις διατάξεις του άρθρου 16 ν. 998/1979, σε συνδυασμό με τα άρθρα 222 και 223 του ν.δ. 86/1969, καθώς και το π.δ. 437/1981, και η 19519/785/20-3-2008 απόφαση, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη για την αναδάσωση της περιοχής, επικαλείται τις διατάξεις των άρθρων 222 και 223 του ν.δ. 86/1969, του άρθρου 16 του ν. 998/1979 και το π.δ. 437/1981.

9. Επειδή, εξ άλλου, η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206), προβλέπει τη σύσταση ενός συνεκτικού ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου ειδικών ζωνών, του δικτύου «Natura 2000», που αποσκοπεί στην προστασία της βιοποικιλότητας στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Η περιοχή «Θίνες και παραλιακό δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα, Στροφυλιά, Κακόβατος» στον Νομό Ηλείας εντάχθηκε στο δίκτυο Natura 2000, με κωδικό GR233005. Στο σχετικό δελτίο απογραφής [Natura 2000 standard data form], η περιοχή GR233005 περιγράφεται ως παράκτια ζώνη που περιλαμβάνει το πευκοδάσος της Στροφυλιάς, τη λίμνη Καϊάφα, τις θίνες μεταξύ της αποξηραμένης λίμνης Αγουλινίτσας και του οικισμού Κακκόβατος, τον λόφο Ελληνικό [ή Σταυρός], τον αρχαιολογικό χώρο της περιοχής του Καϊάφα, σπήλαια και ιαματικές πηγές. Ειδικότερα, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: Οι θίνες στην παραλία του Καϊάφα σχηματίζουν δύο παράλληλες ζώνες, με συγκεκριμένες φυτοκοινωνίες. Το δάσος της Στροφυλιάς, από *pinus pinea* και *pinus halepensis*, είναι μοναδικό σε μορφή και μέγεθος. Σημαντικό τμήμα της περιοχής καλύπτουν συστάδες με *platanus orientalis* και *ceratonia siliqua*, καθώς και θάμνοι. Η λίμνη Καϊάφα, περίπου 200 ha, βρίσκεται πίσω από το δάσος της Στροφυλιάς και συνδέεται με τη θάλασσα μέσω καναλιού. Παρατηρούνται διάφοροι τύποι οικοτόπων [λασπώδεις και αμμώδεις επίπεδες εκτάσεις, μονοετής βλάστηση μεταξύ των ορίων

πλημμυρίδας και αμπώτιδος, μεσογειακά αλίπεδα, υποτυπώδεις κινούμενες θίνες, κινούμενες θίνες της ακτογραμμής κ.ά. ευτροφικές φυσικές λίμνες, υψηλοί θαμνώνες, δάση σκληρόφυλλων, ασβεστούχοι βάλτοι παρόχθια δάση στοές, μεσογειακά πευκοδάση, κατά τις ειδικότερες αναφορές του standard data form] και είδη ζώων, μεταξύ των οποίων η θαλάσσια χελώνα *caretta caretta*. Η περιοχή αποτελεί πολύ σημαντικό οικοσύστημα, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, λόγω του συνδυασμού παράκτιου δάσους, θινών και λίμνης. Στην παραλία, μεταξύ της περιοχής του Καϊάφα και της Ζαχάρως, οι αναπτυσσόμενες θίνες είναι σε καλή κατάσταση. Σύμφωνα με εγκεκριμένη σχετική Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη [ΕΠΜ], στην περιοχή «Θίνες και παραλιακό δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα, Στροφυλιά, Κακόβατος» [GR233005] καταγράφηκαν 14 τύποι οικοτόπων εκ των οποίων οι 12 περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι οικοτόποι προτεραιότητας 2270* και 7210*. Η περιοχή αποτελεί τόπο ωτοκίας του απειλούμενου είδους *caretta caretta*. Στο σπήλαιο των Ανιγρίδων Νυμφών φιλοξενούνται αποικίες από 9 είδη νυχτερίδων, τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις. Η οικολογική αξία τόσο του σπηλαίου όσο και των περιοχών στις οποίες τρέφονται οι νυχτερίδες είναι εξαιρετικά σημαντική, σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο. Στο νησί της Αγ. Αικατερίνης έχει εντοπισθεί αποικία του είδους *ripestrellus rygmaeus*, γεγονός που το καθιστά εξαιρετικής σημασίας, αφού το είδος αυτό προστατεύεται αυστηρά τόσο από την εθνική όσο και από τη διεθνή νομοθεσία. Από τα υπόλοιπα θηλαστικά, δύο ακόμη παρουσιάζουν εξαιρετική σημασία, διότι περιλαμβάνονται στα απειλούμενα με εξαφάνιση είδη: η βίδρα και η βαλτομυγαλίδα. Ιδίως στη λίμνη Καϊάφα παρατηρούνται πτηνά που προστατεύονται διεθνώς. Περαιτέρω, η ζώνη των αμμοθινών είναι η μεγαλύτερη στην Ελλάδα σε έκταση και ύψος, με εκτεταμένες ανεπηρέαστες ζώνες. Οι υγροτοπικές εκτάσεις και τα παρόχθια οικοσυστήματα έχουν μεγάλη αξία διατηρήσεως για την ορνιθοπανίδα. Οι δασικές εκτάσεις της περιοχής αποτελούνται κυρίως από πευκοδάση, με κυρίαρχο είδος τη χαλέπιο πεύκη και σε μικρότερο βαθμό την κουκουναριά, κυρίως στην παραλιακή ζώνη. Τέλος, σε όλη την έκταση της παραλίας γίνεται αναπαραγωγή της *caretta caretta*. Όπως αναφέρεται στην εν λόγω ΕΠΜ, η περιοχή περιλαμβάνει ένα σύμπλεγμα χερσαίων και υδάτινων οικοσυστημάτων με ιδιαίτερο βοτανικό και ζωολογικό ενδιαφέρον. Η σπουδαιότητα του εν λόγω Τόπου Κοινοτικής Σημασίας συνίσταται στα εξής: -Αποτελεί «πολύ σημαντικό οικοσύστημα, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, λόγω του συνδυασμού παράκτιου δάσους, θινών και λίμνης», -χαρακτηρίζεται από την παρουσία των οικοτόπων προτεραιότητας 2270* και 7210*, καθώς και άλλων οικοτόπων του παραρτήματος I της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, -περιλαμβάνει παραλίες ωτοκίας του απειλούμενου είδους *caretta caretta*, -περιλαμβάνει το «μοναδικής οικολογικής και αισθητικής αξίας παραλιακό πευκοδάσος Στροφυλιάς», τα βραχώδη όρη [Ελληνικό ή Σπήλαιο] με τα σπήλαια και τις θερμές πηγές, -περιλαμβάνει τη λίμνη Καϊάφα, που εκτείνεται μεταξύ δύο οικοσυστημάτων [μεταξύ της παραθαλάσσιας περιοχής με τις θίνες και των βραχωδών ορέων] και αποτελεί, περαιτέρω, σημαντική για την

ορνιθοπανίδα περιοχή, πλούσια σε προστατευόμενα είδη, λόγω της θέσεώς της στη δυτική οδό διελεύσεως των αποδημητικών πτηνών στην Ελλάδα και της παρουσίας κατάλληλων ενδιαιτημάτων, -περιλαμβάνει σημαντικά είδη χλωρίδας, μεταξύ των οποίων το προστατευόμενο σε εθνικό και διεθνές επίπεδο ενδημικό είδος *arenaria peloropnesiaca*.

10. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Οι πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν στην Πελοπόννησο τον Αύγουστο 2007 έκαψαν, μεταξύ άλλων, ένα μεγάλο τμήμα του παραλιακού δάσους του Καϊάφα και άλλα τμήματα με βλάστηση γύρω από τη λίμνη Καϊάφα. Με σύμβαση που υπεγράφη την 22.11.2007 το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ανέθεσε στο Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας [ΕΘΙΑΓΕ], και ειδικότερα στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων του Ιδρύματος αυτού, καθήκοντα τεχνικού συμβούλου για την αποκατάσταση του τοπίου στο δάσος Στροφυλιάς Καϊάφα, «λόγω της μεγάλης και εξειδικευμένης εμπειρίας που διαθέτει στον τομέα προστασίας των εδαφών και της αποκατάστασης της βλάστησης μετά από περιστατικά πυρκαγιών σε δασικά οικοσυστήματα», λαμβάνοντας υπόψη την προαναφερθείσα οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου και την από 11-28.12.1998 κ.υ.α. με τον τίτλο «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (Β΄ 1289). Συγκεκριμένα, με τη σύμβαση αυτή ανατέθηκαν: (Α) η εκπόνηση μελέτης «που θα περιγράφει αναλυτικά την υφιστάμενη κατάσταση (βαθμός διατήρησης της δομής, βαθμός διατήρησης των λειτουργιών, δυνατότητες αποκατάστασης ...), τα προτεινόμενα μέτρα και έργα προστασίας-σταθεροποίησης του εδάφους και αποκατάστασης των τύπων οικοτόπων που επλήγησαν από την πυρκαγιά, τα έργα προστασίας και διαχείρισης των ενδιαιτημάτων άγριας πανίδας της περιοχής και τις φυτοκομικές και τεχνικές παρεμβάσεις για την αποκατάσταση του τοπίου», (Β) η εκπόνηση και εφαρμογή «προγράμματος παρακολούθησης σε επίπεδο τύπου οικοτόπων (δομή και χλωριδική σύνθεση, παρακολούθηση των χαρακτηριστικών ειδών) με στόχο τον έλεγχο του βαθμού αποκατάστασης α) της έκτασης, β) της φυτοκοινωνιολογικής δομής και σύνθεσης των σπουδαιότερων τύπων βλάστησης», (Γ) η εκπόνηση «προγράμματος φύλαξης-επόπτευσης», καθώς και (Δ) η εποπτεία και ο έλεγχος «για την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων προστασίας και αποκατάστασης των τύπων οικοτόπων που επλήγησαν από την πυρκαγιά». Εξ άλλου, η ΕΤΑ, ως φορέας διαχείρισεως της περιοχής της λιμνοθάλασσας Καϊάφα, ανέθεσε στην εταιρεία «ΥΛΗ Προστασία και Διαχείριση Περιβάλλοντος» την εκπόνηση μελετών για να αντιμετωπισθούν οι συνέπειες της πυρκαγιάς. Σχετικώς εκπονήθηκαν από τον ιδιώτη δασολόγο Ηλία Αποστολίδη και άλλους συνεργάτες του τρεις μελέτες: (α) μελέτη για την καταγραφή του καμένου ξυλώδους κεφαλαίου, τον προσδιορισμό της περιβαλλοντικής αξίας του καμένου χώρου και την εκτίμηση της δασικού χαρακτήρα εκτάσεως που θα υλοτομηθεί και της ποσότητας ξυλείας που θα παραχθεί, (β) μελέτη για την εξέταση των κινδύνων διαβρωτικών φαινομένων και την υπόδειξη των ενδεδειγμένων λύσεων προς αποτροπή των κινδύνων αυτών και (γ) μελέτη για την

αναδάσωση της περιοχής. Οι μελέτες αυτές, αφού επαληθεύθηκαν από δασολόγο του αρμόδιου Δασαρχείου Ολυμπίας, θεωρήθηκαν και εγκρίθηκαν, αντιστοίχως, με τις προσβαλλόμενες 3009/14-12-2007, 1950/100/14-1-2008 και 19519/785/20-3-2008 αποφάσεις που εκδόθηκαν με εντολή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος από τον Διευθυντή Δασών της ως άνω Περιφέρειας. Στη μελέτη βάσει της οποίας εγκρίθηκε ο πίνακας υλοτομίας με την 3009/14-12-2007 προσβαλλόμενη πράξη αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να καταγράψει το καμένο ξυλώδες κεφάλαιο, να προσδιορίσει την περιβαλλοντική αξία του καμένου χώρου και να προβλέψει την ποσότητα ξυλείας και την έκταση του δάσους που θα υλοτομηθεί. Ο υπολογισμός γίνεται με τη λήψη δειγματοληπτικών επιφανειών στην περιοχή των καμένων. Ακόμη, γίνεται μια εκτίμηση για τον τρόπο που θα διατεθεί η ξυλεία και τα μέτρα που πρέπει να ακολουθήσουν την υλοτομία ... Η έκταση είναι σχεδόν επίπεδη και περιβάλλει τη λιμνοθάλασσα Καϊάφα, ενώ μόνο ένα μικρό τμήμα της ... πάνω από το υδροθεραπευτήριο, έχει σημαντικές κλίσεις. Όλη η ιδιοκτησία περιλαμβάνεται στην περιοχή του ευρωπαϊκού δικτύου προστασίας της φύσης Natura 2000 με κωδικό GR233005 ... Τα τμήματα της ιδιοκτησίας που είναι δασικές εκτάσεις με ψηλά δένδρα είναι το παραλιακό δάσος μεταξύ του δρόμου ... και της θάλασσας, το τμήμα μεταξύ του ιδίου δρόμου και της λίμνης Καϊάφα και το ανατολικό τμήμα πάνω από το υδροθεραπευτήριο. Επειδή η φωτιά κατάστρεψε τη βλάστηση από δένδρα που υπήρχε σε πολύ μεγάλο βαθμό, θα χρειασθεί άμεσα αυτά τα δένδρα να κοπούν, ώστε να μη αποτελούν εστίες κινδύνου για τους διερχόμενους τον δρόμο ... να μην αποτελούν εστίες ανάπτυξης ασθενειών στο δάσος, αλλά κυρίως για να ξεκινήσει η αναδάσωση όλης της καμένης έκτασης ... Αυτή η εργασία έχει επείγουσα μορφή, αφού θα πρέπει να εγκριθεί και να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό, ώστε να γίνει έγκαιρα η υλοτομία και να ακολουθήσουν έργα συγκράτησης του εδάφους και των αμμοθινών». Ακολουθώντας, περιγράφονται «η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την απογραφή του ξυλώδους κεφαλαίου», τα χαρακτηριστικά του δάσους, το οποίο διαιρείται σε 6 τμήματα, με ειδική αναφορά στην κουκουναριά, την χελέπιο πεύκη και τον θαμνώδη υπόροφο, καθώς επίσης τα χαρακτηριστικά του εδάφους και της αμμώδους ακτής με τις αμμοθίνες. Κατά τη μελέτη, «η έκταση που ήταν δάσος και στην οποία θα γίνουν υλοτομίες υπολογίζεται σε 1100 στρέμματα», προτείνεται δε «η υλοτομία των καμένων ιστάμενων κορμών πεύκης» και επισημαίνεται ότι θα υλοτομηθούν «μόνο τα δένδρα που κάρηκαν». Περαιτέρω, στη μελέτη διαλαμβάνονται τα εξής: «Η έκταση που υπολογίζεται να υλοτομηθεί είναι 110 ha και αναμένεται να παραχθούν 8.441 μ³ ξύλου. Θα υλοτομηθούν αποψιλωτικά όλοι οι ιστάμενοι καμένοι κορμοί ... Τα κλαδιά θα πρέπει να απομακρυνθούν από τον χώρο. Επίσης θα απομακρυνθούν τα καμένα κατακείμενα άτομα πεύκης που υπολογίζονται σε 1,2 άτομα/στρέμμα. Δεν θα υλοτομηθούν ζωντανά δένδρα ούτε αυτά στα οποία σώθηκε έστω και το ελάχιστο τμήμα της κόμης». Εξ άλλου, στη «Μελέτη έργων προστασίας ορεινής λεκάνης απορροής και συγκράτησης αμμοθινών», που εγκρίθηκε με την 1950/100/14-1-2008 προσβαλλόμενη πράξη, αφού αναφέρονται τα χαρακτηριστικά και το καθεστώς προστασίας της περιοχής, προτείνονται τα εξής

έργα για να αντιμετωπισθεί ο κίνδυνος διαβρώσεως, ιδιαιτέρως σε δύο σημεία, στο τμήμα με το ορεινό βραχώδες ανάγλυφο και στο παραλιακό τμήμα με τις αμμοθίνες: «Βαθμίδωση επικλινούς εδάφους με ξερολιθιά: Η βαθμίδωση θα γίνει με πέτρινα τοιχία τα οποία θα κατασκευασθούν στον χώρο με το έντονο ανάγλυφο (ορεινό), ανάντη των ιαματικών λουτρών ... Συγκέντρωση υπολειμμάτων υλοτομιών και τοποθέτηση σε αμμοθίνες (κλαδοδέματα): Για το πρόβλημα της συγκράτησης άμμου από τη μεταφορά στο εσωτερικό του δάσους και προς την Εθνικό Οδό, επιλέχθηκε η λύση της κατασκευής κλαδοδεμάτων από τις υλοτομίες των καμένων δένδρων που θα προηγηθούν ... Θα γίνουν δύο σειρές κλαδοδεμάτων στη μέση και στο άνω τμήμα της προσθαλάσσιας πλευράς του αμμόλοφου ... Το κριτήριο τοποθέτησης των κλαδοδεμάτων στον χώρο των αμμόλοφων είναι να δημιουργηθεί αμμοσυλλέκτης στις θέσεις που δεν υπάρχουν θάμνοι καμένοι ή μη ... Τα κλαδιά θα πρέπει να μεταφερθούν για λίγα μέτρα και θα τοποθετηθούν παράλληλα με την ακτή ...». Στη συνέχεια αναφέρεται ο στόχος των έργων που προτείνονται και αιτιολογούνται οι λύσεις που επιλέγονται για την επίτευξη του στόχου αυτού. Αναφέρονται, επίσης, οι τεχνικές προδιαγραφές για τη βαθμίδωση του επικλινούς εδάφους με ξερολιθιά και για την τοποθέτηση κλαδοδεμάτων «για τον περιορισμό της επιφανειακής διάβρωσης και απορροής». Ειδικότερα, ως προς τον τρόπο κατασκευής των κλαδοδεμάτων αναφέρονται τα εξής: «Μετά την υλοτομία των νεκρών δένδρων ... τα υπολείμματα και το κλαδόξυλο διαμορφώνονται ώστε τοποθετούμενα κατάλληλα να αποτελούν συνεχόμενη γραμμή ... Επιλέγεται ο ακριβής χώρος που θα τοποθετηθούν τα υπολείμματα και χαράσσεται η γραμμή τους επί του εδάφους ... Χρησιμοποιούνται όλοι οι κλάδοι μέχρι και οι λεπτότεροι που μπορούν να συγκεντρωθούν ...». Τέλος, στη «Μελέτη αναδάσωσης Καϊάφα», που εγκρίθηκε με την 19519/785/20-3-2008 προσβαλλόμενη πράξη, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Βασικός στόχος της αναδάσωσης είναι η ταχύτερη επανεμφάνιση του οικοτόπου προτεραιότητας του Natura 2000 'Θίνες με δάσος κουκουναριάς' και η υποβοήθηση του οικοσυστήματος να επανέλθει σε προηγούμενη κατάστασή του, δηλαδή στην κατάσταση όπου η κουκουναριά αποτελούσε κεντρικό στοιχείο του δάσους ... Ο άλλος βασικός στόχος είναι η δημιουργία συνθηκών που θα ενισχύσουν την ανθεκτικότητα του δάσους Καϊάφα στη φωτιά και θα το καταστήσουν προορισμό αναψυχής, οικοτουρισμού και αντικείμενο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ... Μεθοδολογία αναδάσωσης ... 1. Φυσική αναγέννηση ('μηδενική λύση') ... Κρίθηκε μη αποδεκτή γιατί είναι τέτοιο το ειδικό βάρος που έχει η περιοχή μελέτης, που απαιτεί μια πιο σύνθετη, επιστημονικά και οικολογικά, λύση. Ωστόσο, θα αφεθεί τμήμα της έκτασης σε φυσική αναγέννηση για λόγους έρευνας και παρατήρησης της φυσικής διαδικασίας. Επίσης θα επιλεγεί να μην ισοπεδωθεί το προς αναδάσωση έδαφος για να λειτουργήσει και η φυσική διεργασία εκτός από τις φυτεύσεις. 2. Σπορές: Δεν έχουν νόημα ως προς τη χαλέπιο πεύκη αφού η περιοχή μελέτης είναι γεμάτη από σπόρους του είδους ... Ως προς την κουκουναριά η σπορά θεωρείται παρακινδυνευμένη για τον σκοπό της ανασύστασης του οικοτόπου της ... 3. Φυτεύσεις σε λάκκους: Είναι η συνηθέστερη μέθοδος αναδάσωσης ... Τα είδη που επιλέχθηκαν είναι η κουκουναριά ... η βελανιδιά ... η

χνοώδης δρυς ... ο πλάτανος ... η χαρουπιά ... η πικροδάφνη ... και η άρκευθος ... Προδιαγραφές εργασιών αναδάσωσης ... Ορίζεται ρητά ότι δεν θα γίνει γενική ισοπέδωση του εδάφους ούτε κατεργασία με μηχανήματα ... Προστασία του χώρου-Συντήρηση ... Περιβαλλοντικές και οικολογικές επιπτώσεις ... Με τα έργα αναδάσωσης υπάρχει ο κίνδυνος να βλάψουμε τη φυσική αναγέννηση. Όμως στη συγκεκριμένη περίπτωση αφενός δεν θέλουμε να ευνοήσουμε τη φυσική αναγέννηση της χαλεπίου πεύκης και αφετέρου θα αποφευχθεί η γενική ισοπέδωση του εδάφους, ώστε φυτά της φυσικής αναγέννησης (χαλέπιος πεύκη, θάμνοι) να συμμετέχουν τελικά και αυτά στην μεταπυρική φυτοκοινωνία του δάσους ... Όροι-Περιορισμοί ... Δεν χρησιμοποιούνται βαριά μηχανήματα μέσα στις επιφάνειες φύτευσης για να μην συμπιέσουν το έδαφος. Η μεταφορά των φυτών στις τελικές θέσεις θα είναι χειρωνακτική. Οι εργάτες θα προσέχουν να μην καταστρέφουν φυτάρια της φυσικής αναγέννησης. ...».

11. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν, περαιτέρω, τα ακόλουθα: Το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων [ΙΜΔΟ και ΤΔΠ], το οποίο, όπως προεκτέθηκε, με την από 22.11.2007 σύμβαση ανέλαβε καθήκοντα τεχνικού συμβούλου για την αποκατάσταση του τοπίου στο δάσος Στροφυλιάς Καϊιάφα, με το 1602/17.3.2008 έγγραφό του γνωστοποίησε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ότι στις 28 και 29 Φεβρουαρίου 2008 πραγματοποίησε αυτοψία στην περιοχή και συνάντηση, μεταξύ άλλων, με το αρμόδιο Δασαρχείο και την ΕΤΑ. Όπως αναφέρεται στο έγγραφο αυτό, κατά τη διάρκεια της αυτοψίας διαπιστώθηκαν τα εξής: «1. Η πυρκαγιά της 24ης Αυγούστου άφησε ... ένα μωσαϊκό από άθικτα, καψαλισμένα και καμένα άτομα χαλεπίου πεύκης και κουκουναριάς», γεγονός που «δυσχεραίνει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των [απαραίτητων για την αποκατάσταση του τοπίου] φυτοκομικών και τεχνικών παρεμβάσεων». 2. Στο σύνολο σχεδόν της καμένης εκτάσεως «η χαλέπιος πεύκη αναγεννάται φυσικά με επιτυχία». 3. «Η κουκουναριά αναγεννάται φυσικά σε μικρότερη έκταση από την χαλέπιο πεύκη ... η φυσική αναγέννηση της κουκουναριάς στην περιοχή είναι εφικτή στις περισσότερες περιπτώσεις αρκεί να εφαρμοσθούν οι κατάλληλοι δασοκομικοί χειρισμοί ...». 4. «Οι μικρής έκτασης αναδασώσεις που πραγματοποιούνται από το Δασαρχείο σήμερα στην κρίσιμη φάση της εγκατάστασης της φυσικής αναγέννησης του καμένου δάσους, δεν είναι ενταγμένες, όπως θα έπρεπε, στο γενικό σχέδιο αποκατάστασης της προστατευόμενης περιοχής». 5. «Για την επιλογή των προς υλοτομία 'καψαλισμένων' ατόμων της κουκουναριάς και για τη σύνταξη των πινάκων υλοτομίας, είναι απαραίτητη η χρήση ειδικών δεικτών επιβίωσης, ώστε να αποφευχθεί η 'σφαγή' πολύτιμων σπορέων». 6. «Συνεχίζονται μέσα στα όρια της περιοχής μελέτης οι ανεξέλεγκτες, χωρίς σχέδιο και χωρίς την απαραίτητη επιστασία, υλοτομίες των καμένων ιστάμενων ατόμων χαλεπίου πεύκης και κουκουναριάς. Οι υλοτομίες γίνονται επιλεκτικά σε σημεία όπου η πρόσβαση των οχημάτων είναι εύκολη και συμβάλλουν εκτός των άλλων και στην περαιτέρω αισθητική υποβάθμιση του δάσους. Πληροφορηθήκαμε ... ότι επίκειται η δημοσίευση από την Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος

για την ανάθεση της υλοτομίας 150.000 [?] νεκρών [?] δένδρων ... Η θέση των ειδικών επιστημόνων του Ινστιτούτου μας είναι ότι όλες οι επεμβάσεις στην περιοχή είναι αναγκαίο να είναι συντονισμένες και να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιατημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας ... Υλοτομικές εργασίες που δεν εντάσσονται στο παραπάνω πλαίσιο ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις: -Στη φυσική αναγέννηση του δάσους και ειδικά της κουκουναριάς, -Στα ενδιαίτηματα σημαντικών ειδών της περιοχής, -Στην αισθητική του τοπίου». Ενόψει δε των ανωτέρω διαπιστώσεων, το ΙΜΔΟ προτείνει την άμεση λήψη μέτρων από το αρμόδιο Δασαρχείο για τον δραστικό περιορισμό της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων στο παραθαλάσσιο δάσος, με στόχο «[την] υποβοήθηση της φυσικής αναγέννησης και [τον] περιορισμό της ανεξέλεγκτης υλοτομίας», καθώς και «την άμεση παρέμβαση του ΥΠΕΧΩΔΕ, ώστε να γίνει κατανοητό από τη διοίκηση της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης ΑΕ ότι το δάσος και τα λουτρά της λίμνης του Καϊάφα που διαχειρίζεται αποτελούν εξαιρετικά σημαντικό τμήμα της προστατευόμενης περιοχής GR233005 του δικτύου Natura 2000 ...». Κατόπιν των επισημάνσεων αυτών, η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με το οικ. 133733/1347/15.4.2008 έγγραφό της, γνωστοποίησε στην ΕΤΑ ότι η περιοχή του Καϊάφα ανήκει στον Τόπο Κοινοτικής Σημασίας «Θίνες και Παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα, Στροφυλιά, Κακόβατος», ότι σύμφωνα με σχετική ενημέρωση από το ΕΘΙΑΓΕ, στο οποίο ανετέθησαν καθήκοντα τεχνικού συμβούλου με σκοπό την αποκατάσταση του τοπίου του Δάσους Στροφυλιάς-Καϊάφα, γίνονται εκτεταμένες υλοτομίες στην περιοχή, ότι «οποιοσδήποτε ενέργειες πρέπει να γίνονται συντονισμένα» και ότι, συνεπώς, είναι αναγκαία η συνεργασία της ΕΤΑ με το ΕΘΙΑΓΕ «κατά τη λήψη μέτρων ... ώστε να αποτραπούν οποιοσδήποτε αρνητικές επιπτώσεις που θα μπορούσαν να προκληθούν από αποσπασματικού χαρακτήρα χειρισμούς και που δεν θα εντάσσονται στον συνολικό σχεδιασμό των μέτρων αντιμετώπισης και διατήρησης των τύπων οικοτόπων της περιοχής αυτής». Η ΕΤΑ με το 2121/23.4.2008 έγγραφό της προς το ΥΠΕΧΩΔΕ εξέφρασε τη διάθεσή της για συνεργασία και απέστειλε στο Υπουργείο τις ανωτέρω μελέτες οι οποίες είχαν εγκριθεί με τις προσβαλλόμενες πράξεις. Την 18.7.2008 υποβλήθηκε στις συναρμόδιες υπηρεσίες, ήτοι στη Γενική Διεύθυνση Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, στις Διευθύνσεις Δασών και Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, στο Δασαρχείο Ολυμπίας και στην εισαγγελική αρχή, επιστολή-καταγγελία της οργανώσεως WWF Ελλάς (Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση). Στην επιστολή αυτή διαλαμβάνονται τα εξής: Στις διενεργηθείσες αυτοψίες διαπιστώθηκε ότι «η απομάκρυνση της νεκρής ξυλείας γίνεται με τρόπο που επιφέρει ανεπανόρθωτες συνέπειες στην μελλοντική αποκατάσταση του δάσους. Ο εργολάβος του έργου χρησιμοποιεί βαρύ ερπυστριοφόρο όχημα για τη συλλογή και μεταφορά των κορμών ... το όχημα χρησιμοποιείται στο σύνολο της περιοχής ιδιοκτησίας της ΕΤΑ ΑΕ ... διαταράσσοντας έντονα την καμένη περιοχή και εξαφανίζοντας κάθε μορφή φυσικής

βλάστησης. Με τον τρόπο αυτό: I. Η φυσική αναγέννηση της χαλέπιας πεύκης και της κουκουναριάς, αλλά και η ανάκαμψη όλης της πλατύφυλλης βλάστησης καθίσταται αδύνατη. II. Η ολική απομάκρυνση της ξυλώδους μάζας και η καταστροφή του μεγαλύτερου τμήματος της ποώδους-θαμνώδους βλάστησης έχει δημιουργήσει καταστροφικά μικροκλίματα, που [τα] χαρακτηρίζει η έντονη ηλιακή ακτινοβολία και η διατάραξη της δομής του εδάφους ...Ειδικότερα, η αμμώδης περιοχή, ανάμεσα στις αμμοθίνες και την καμένη έκταση συλλογής ξυλείας και τον εθνικό δρόμο, έχει στο μεγαλύτερο βαθμό αποψιλωθεί. Υφίσταται κατά συνέπεια έντονη επιφανειακή διάβρωση με την επίδραση των ανέμων, ενώ και η επιβίωση των εναπομεινάντων αρτίβλαστων πεύκης καθίσταται προβληματική αν όχι αδύνατη. III. Η απομάκρυνση όλων των καμένων κορμών βλάπτει τη βιοποικιλότητα της περιοχής, καθώς οι όρθιοι και πεσμένοι κορμοί δημιουργούν χρήσιμα μικροπεριβάλλοντα για την προστασία της πανίδας της ... Σε γειτονική περιοχή, όπου η υλοτόμηση και η αναδάσωση ... έγινε με ευθύνη του Δασαρχείου Ολυμπίας, οι επιπτώσεις στα οικολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής (έδαφος, φυσική αναγέννηση, εδαφική χλωρίδα) ήταν μηδαμινές γιατί δεν έγινε χρήση μηχανημάτων και απομάκρυνση καμένης ξυλείας ... Η σύγκριση με την περιοχή ευθύνης της ETA ΑΕ καταδεικνύει ότι η συλλογή της ξυλείας και η εκχέρωση-διατάραξη της περιοχής με βαρύ εκσκαφικό μηχάνημα δεν είναι ούτε αναγκαία για τη διαχείριση και αποκατάσταση της περιοχής ούτε επιστημονικά ενδεδειγμένη ... Είναι αυτονόητο ότι η προστασία της αναγεννημένης βλάστησης και του δασικού εδάφους είναι σημαντικότερη της απομάκρυνσης της καμένης ξυλείας. Η σχεδιαζόμενη ολική τεχνητή αναδάσωση της καμένης περιοχής σε συνδυασμό με οργάνωση ποτίσματος -για την οποία σημειώνονται σημαντικές επιφυλάξεις ... επιστημονικών φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων- δεν αποτελεί με κανένα τρόπο δικαιολογία για την ολική διατάραξη του καμένου οικοσυστήματος, ενώ δεν μπορεί να επαναφέρει το οικοσύστημα στην πρότερη κατάστασή του ... [Ζ]ητείται από τους αρμόδιους φορείς ... [η] άσκηση των αναγκαίων εποπτικών αρμοδιοτήτων ώστε να απαγορευθεί η χρήση των βαρέων μηχανημάτων στην καμένη περιοχή και να επιτραπεί η υλοτομία των καμένων κορμών μόνο κατ' εξαίρεση ...». Μετά την ανωτέρω καταγγελία, ο Δασάρχης Ολυμπίας με το 3399/18.7.2008 έγγραφό του προς την ETA, ανέφερε ότι η «καθ' ολοκληρία μηχανοποίηση των εργασιών υλοτομίας, μετατόπισης και μεταφοράς του ξυλώδους όγκου» είχε ως αποτέλεσμα την «σχεδόν ολική καταστροφή της φυσικής αναγέννησης που ήδη αναπτύχθηκε στο δάσος [Καϊάφα], καθώς και [την] καταστροφή και αλλοίωση κάθε μικροπεριβαλλοντικής κατάστασης που δημιουργήθηκε μετά την πρώτη αναβλάστηση», ζήτησε δε (α) «να σταματήσει η ανεξέλεγκτη μηχανοποίηση των εργασιών υλοτομίας και, ειδικότερα, η χρησιμοποίηση ερπυστριοφόρων μηχανημάτων», και (β) «να εκμεταλλευθεί ο μισθωτής του δάσους μόνον το υπάρχον οδικό δίκτυο και να αποφύγει την ανεξέλεγκτη δημιουργία δρόμων και δρομίσκων όπου τον βολεύει». Την 23.7.2008 η ETA εξέδωσε δελτίο τύπου, στο οποίο αναφέρεται ότι επί του παρόντος εκτελείται η υλοτομία των καμένων δένδρων, ότι η υλοτομία αυτή είναι απαραίτητη για συγκεκριμένους λόγους, ότι θα απομακρυνθούν μόνο τα εντελώς νεκρά δένδρα, ότι «παρά τις προσπάθειες που γίνονται για να μη γίνει καμία

ζημία στα φυτά αλλά και στο έδαφος στη θέση των υλοτομιών ... έχει προκληθεί τοπικά από ερπυστριοφόρο μηχάνημα μικρή διαταραχή στη δομή του εδάφους» και ότι, ενόψει όλων αυτών, αποφάσισε: (α) να σταματήσει τη χρήση ερπυστριοφόρου οχήματος κατά τη διαδικασία μεταφοράς των δένδρων μέσα στο δάσος, (β) η μεταφορά των δένδρων να γίνεται αποκλειστικά από τους υπάρχοντες δρόμους και (γ) «να εντείνει την επίβλεψη των εργασιών, ώστε στο μέλλον να αποφευχθούν έστω και οι ελάχιστες αποκλίσεις από τους ... παραπάνω όρους». Η εταιρεία γνωστοποίησε τις αποφάσεις της και στον Δασάρχη Ολυμπίας, με το 356/25.7.2008 έγγραφό της. Εν σχέσει προς το ανωτέρω δελτίο τύπου, η οργάνωση WWF Ελλάς με την από 25.7.2008 ανακοίνωσή της επεσήμανε τα ακόλουθα: «1. Η καταστροφή που συντελέστηκε στην περιοχή δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιας απροσεξίας ή αβλεψίας του εργολάβου, αλλά, καθώς τεκμαίρεται από όλα τα στοιχεία, αποτέλεσμα του τρόπου που εξ αρχής είχε σχεδιαστεί η εκτέλεση της εργολαβίας ... καθότι η σχετική μελέτη δεν αναφέρεται στον τρόπο μεταφοράς και απομάκρυνσης της ξυλείας ... 2. Η ζημία αφορά πράγματι μια μικρή έκταση (περίπου 80 στρεμμάτων) συγκρινόμενη με την συνολική έκταση όπου σχεδιάζεται η παρέμβαση. Ο μοναδικός λόγος που η καταστροφή περιορίστηκε σε αυτή την μικρή έκταση είναι η έντονη αντίδραση του WWF Ελλάς, των τοπικών οργανώσεων πολιτών και των ΜΜΕ. Αν δεν είχε εκδηλωθεί καμία αντίδραση, είναι βέβαιο ότι η καταστροφή θα συνεχιζόταν ... 3. Η τεχνητή αναδάσωση, ως διαχειριστικό μέτρο, επιβάλλεται [μόνο όταν] ... η φυσική αναγέννηση είναι αδύνατη. Σε κάθε άλλη περίπτωση όπου παρατηρείται φυσική αναγέννηση, όπως στη συγκεκριμένη περιοχή, η τεχνητή αναδάσωση μπορεί να υλοποιείται μονάχα ως βοηθητικό και συμπληρωματικό διαχειριστικό μέτρο και αφού έχει προχωρήσει η φυσική αποκατάσταση του οικοσυστήματος. 4. Οι επιτόπιες παρατηρήσεις του WWF Ελλάς ... καταδεικνύουν σημαντική φυσική αναγέννηση κουκουναριάς, παράλληλα με την παρουσία αρτίβλαστων άλλων δασικών ειδών. Τεκμαίρεται από αυτά τα στοιχεία ότι η ... ανασύσταση του δάσους κουκουναριάς θα μπορούσε να επιτευχθεί με πολύ πιο ήπιες και σταδιακές παρεμβάσεις διαχείρισης της αναγεννώμενης βλάστησης, προς όφελος της βιοποικιλότητας της περιοχής και της επιβίωσης των αυτοφυών ειδών ... 6. Η απομάκρυνση της καμένης ξυλείας αποτελεί συχνά μια αναγκαιότητα στα πλαίσια της αποκατάστασης των καμένων περιοχών ... Ταυτόχρονα, όμως, η παραμονή της νεκρής ξυλείας έχει σημαντικές ωφέλειες, καθώς τα ιστάμενα δένδρα (παρότι καμένα) συνεισφέρουν στη σταθερότητα των εδαφών, ενώ η ξυλεία υπό αποσύνθεση αποτελεί χώρο ανάπτυξης πολύτιμων μικροοργανισμών. Ως εκ τούτου, η υλοτόμηση και απομάκρυνση της ξυλείας θα πρέπει να εξετάζεται κατά περίπτωση και υπό ένα πρίσμα συνολικής οικολογικής διαχείρισης ... 7. Σε κάθε περίπτωση η περαιτέρω χρήση οιασδήποτε βαρέος οχήματος και η φθορά της εδαφικής συνοχής και της βλάστησης των θινών δεν μπορεί να θεωρείται αποδεκτή ...». Ο Διευθύνων Σύμβουλος της ETA με το 4089/30.7.2008 έγγραφό του ζήτησε από την εργολάβο εταιρεία να προβεί «άμεσα στις απαραίτητες ενέργειες για την προσωρινή διακοπή του έργου, λόγω της ανάγκης επανεκτίμησης των διαδικασιών υλοτόμησης και συλλογής των προϊόντων υλοτομίας», εκδόθηκε δε, την 31.7.2008, και σχετικό δελτίο

τύπου, με το οποίο η ΕΤΑ ανακοίνωσε ότι «αποφάσισε την άμεση αναστολή οποιασδήποτε δραστηριότητας σχετικής με τις εργασίες υλοτομίας των καμένων δένδρων στην περιοχή του Καϊάφα» και ότι θα πραγματοποιήσει σύσκεψη με τους αρμόδιους φορείς «για να αποφασισθούν οι περαιτέρω ενέργειες, προκειμένου να προχωρήσει η υλοτόμηση, που αποτελεί το πρώτο στάδιο αποκατάστασης του τμήματος που καταστράφηκε από τη φωτιά», σύμφωνα με τις σχετικές μελέτες. Ενόψει των προεκτεθέντων, η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος με την 6639/1.8.2008 πράξη της ζήτησε από την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και από το Κλιμάκιο Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ) της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηλείας να ενεργήσουν τα δέοντα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Στη σχετική έκθεση της αυτοψίας που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή από το ΚΕΠΠΕ, την 24.9.2008, αναφέρεται ότι οι εργασίες είχαν σταματήσει και είχαν απομακρυνθεί τα μηχανήματα, ότι δεν διαπιστώθηκε διάνοιξη νέου οδικού δικτύου ούτε μεταβολή στο ανάγλυφο του εδάφους ή σημαντική και σε μεγάλη έκταση καταστροφή και αλλοίωση της δασικής βλαστήσεως που προέκυψε από τη φυσική αναγέννηση, εκτός από μια ζώνη μικρού εύρους, και ότι «διαπιστώθηκε πρόσφατη απομάκρυνση ξυλώδους όγκου που καταδεικνύει την ανάγκη συνεχούς αστυνόμευσης του χώρου». Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι «οποιαδήποτε επέμβαση απαιτείται να γίνεται με τη δέουσα προσοχή και ευαισθησία» και ότι «η διαχείριση του καμένου δάσους θα πρέπει να βασίζεται σε εγκεκριμένες από τις αρμόδιες υπηρεσίες μελέτες και επιστημονικά ενδεδειγμένες μεθόδους». Εξ άλλου, το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων διαβίβασε στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ, με το 1085/22.7.2008 έγγραφο του Διευθυντή του Ινστιτούτου, τεχνική μελέτη για τον υπολογισμό του αριθμού των προς υλοτομία δένδρων στην καμένη έκταση που έχει παραχωρηθεί στην ΕΤΑ. Σύμφωνα με την μελέτη αυτή ο συνολικός ξυλώδης όγκος προς υλοτομία είναι περίπου 4.280 m³ και προτείνεται ο όγκος που θα υλοτομηθεί να μην υπερβαίνει το 50%, να περιορισθεί δηλαδή σε 2.140 m³, καθόσον «η απομάκρυνση όλων των προς υλοτομία δένδρων καταστρέφει τα 'φιλικά' μικρο-περιβάλλοντα, που προστατεύουν τα νεαρά φυτάρια (άνεμος, ήλιος)». Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στη μελέτη, μέσα στην καμένη έκταση του παραλιακού δάσους υπήρχαν διάσπαρτα δένδρα κουκουναριάς και χαλεπίου πεύκης «τα οποία διατηρούσαν πράσινο σημαντικό μέρος της κόμης των» και είχαν πολλές πιθανότητες να επιβιώσουν και να αποτελέσουν σπορείς για τη φυσική αναγέννηση, παράλληλα δε, να προσφέρουν σημαντική προστασία από τις ακραίες περιβαλλοντικές συνθήκες (θερμοκρασία, άνεμο) στο έδαφος και τις νεοφυτείες που είχαν στο μεταξύ εμφανισθεί ως αποτέλεσμα της φυσικής αναγέννησης». Παρατίθεται ακολούθως η επιστημονική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την επιλογή των προς υλοτομία δένδρων και αιτιολογείται ως εξής η προτεινόμενη λύση, ο περιορισμός δηλαδή του ξυλώδους όγκου προς υλοτομία σε 2.140 m³: «Η κίνηση βαρέων οχημάτων στον χώρο του εκτεταμένου υλοτομίου έχει σοβαρότατες επιπτώσεις στη δομή του εδάφους ... Δεν ενδείκνυται η δημιουργία μεγάλων υλοτομιών και κορμοπλατειών. Δεν ενδείκνυται η

μετατόπιση κορμών μεγάλου μήκους σε μεγάλες αποστάσεις. Η παραμονή επί τόπου του λεπτού υλικού ... και ο θρυμματισμός του κλαδόξυλου ... και η εκτεταμένη και συστηματική διασπορά των ξυλο-θρυμμάτων συνιστώνται για προστασία και βελτίωση των ιδιοτήτων του εδάφους ... Η ανάπτυξη των υλοτομικών εργασιών στον χώρο θα πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη την φυσική αναγέννηση στην οποία δίδεται προτεραιότητα σε μία προστατευόμενη περιοχή ... Κατά την επίσκεψη [της ομάδας μελέτης] τον Ιούνιο ... στο δάσος του Καϊάφα παρατηρήθηκαν σε όλη την έκταση σημαντικές εστίες φυσικής αναγέννησης με πολύ καλή ανάπτυξη. Κατά την τελευταία επίσκεψη της 17ης Ιουλίου 2008, ενώ οι υλοτομικές εργασίες ήταν σε εξέλιξη, διαπιστώσαμε δραστική μείωση της παρατηρούμενης φυσικής αναγέννησης. Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι απομάκρυνση όλων των προς υλοτομία δένδρων καταστρέφει τα 'φιλικά' μικρο-περιβάλλοντα, που προστατεύουν τα νεαρά φυτάρια ... Η απομάκρυνση μόνο μέρους του προς υλοτομία ξύλου υποστηρίζει μεν μερικώς την πυροπροστασία (μείωση της καύσιμης ύλης), αλλά παράλληλα και την αποκατάσταση του οικοσυστήματος ...». Ενόψει και της μελέτης αυτής του ΙΜΔΟ, η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ, με το 134747/3213/25.9.2008 έγγραφό της προς την ΕΤΑ, αναφερόμενη στον εγκριθέντα με την 3009/14-12-2007 προσβαλλόμενη πράξη πίνακα αποψιλωτικών υλοτομιών «με σκοπό την απομάκρυνση του νεκρού ξυλώδους όγκου, ώστε να ελευθερωθεί ο χώρος για την ανάπτυξη των νέων δενδρυλλίων που θα προκύψουν τόσο από την φυσική αναγέννηση όσο και από την τεχνητή φύτευση», επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον πίνακα αυτό, «ο συνολικός ξυλώδης όγκος που θα υλοτομηθεί ... είναι 8.441m³», ενώ, σύμφωνα με την τεχνική μελέτη του Ινστιτούτου, ο συνολικός ξυλώδης όγκος προς υλοτομία είναι περίπου 4.280 m³ και προτείνεται ο όγκος που θα υλοτομηθεί τελικώς να μην υπερβαίνει το 50%, να περιορισθεί δηλαδή σε 2.140 m³, καθόσον «η απομάκρυνση όλων των προς υλοτομία δένδρων καταστρέφει τα 'φιλικά' μικρο-περιβάλλοντα, που προστατεύουν τα νεαρά φυτάρια (άνεμος, ήλιος)». Στο ίδιο έγγραφο προς την ΕΤΑ διαλαμβάνονται, περαιτέρω, τα εξής: «Στην επιτόπια επίσκεψη εκπροσώπων των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου, στις 16 Ιουλίου 2008, παρατηρήθηκαν βαρέα οχήματα να κινούνται πάνω στις αμμοθίνες προκαλώντας ολοκληρωτική καταστροφή στην φυσική αναγέννηση και καταστρέφοντας τη συνοχή του αμμώδους εδάφους. Επίσης διαπιστώθηκε ότι οι υλοτομικές εργασίες στον χώρο δεν υλοποιούνται με τη δέουσα προσοχή στη φυσική αναγέννηση της περιοχής ... από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι μεταξύ του ΕΘΙΑΓΕ και της ΕΤΑ υπάρχει διαφορετική προσέγγιση αναφορικά με τους στόχους και τις μεθόδους αποκατάστασης των οικοτόπων της περιοχής». Αναφέρεται, τέλος, στο έγγραφο αυτό ότι «οι προτάσεις του ΕΘΙΑΓΕ εναρμονίζονται με την περιβαλλοντική νομοθεσία (κοινοτική και εθνική)» και καλείται η ΕΤΑ να προχωρήσει στον επανασχεδιασμό του έργου, σύμφωνα με τις προτάσεις αυτές.

12. Επειδή, η Επιτροπή Αναστολών του Δικαστηρίου, με την 273/2009 απόφασή της, λαμβάνοντας υπόψη: (α) ότι η έκταση, την οποία αφορούν οι προσβαλλόμενες πράξεις, περιλαμβάνεται σε περιοχή που έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, (β) ότι θα μπορούσαν να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από αποσπασματικού χαρακτήρα

χειρισμούς, που δεν εντάσσονται στον συνολικό σχεδιασμό των μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πυρκαγιάς, (γ) ότι στο ανωτέρω 134747/3213/25.9.2008 έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ επισημαίνεται η ανάγκη επανασχεδιασμού του έργου, καθώς και (δ) ότι η διακοπή των εργασιών που αποφάσισε η ΕΤΑ έχει προσωρινό χαρακτήρα και δεν αποτελεί επ' αόριστον αναστολή ισοδυναμούσα με ανάκληση, έκανε δεκτή την αίτηση αναστολής κατά των προσβαλλόμενων πράξεων. Εξ άλλου, όπως βεβαιώνεται στο 159184/4312/19.11.2014 έγγραφο του Δασαρχείου Ολυμπίας, δεν πραγματοποιήθηκαν οι προβλεπόμενες εργασίες αναδασώσεως, από το Δασαρχείο ή από την ΕΤΑ, διότι «δεν έγιναν σχετικές χρηματοδοτήσεις, μετά τις προσφυγές των διαφόρων φορέων», αλλά μόνο αναδασώσεις με κουκουναριά από μαθητές και εθελοντές, με πρωτοβουλία του Δασαρχείου, κυρίως στο βόρειο τμήμα της επίμαχης περιοχής. Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται ότι παρατηρείται πλούσια φυσική αναγέννηση από χαλέπιο πεύκη και αείφυλα-πλατύφυλλα, όχι όμως φυσική αναγέννηση κουκουναριάς. Περαιτέρω, από σχετικό σημείωμα της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών της παρεμβαίνουσας εταιρείας προκύπτει ότι, μετά την έκδοση της ως άνω αποφάσεως της Επιτροπής Αναστολών, η εταιρεία, με την 5271/16.9.2009 πράξη του Διευθύνοντος Συμβούλου της, αποφάσισε στην οριστική διακοπή όλων των εργασιών, προχώρησε δε στην εκπόνηση άλλων μελετών με σκοπό «να αποκαταστήσει τη φυσική ισορροπία, να επαναφέρει το ακίνητο στην αρχική του κατάσταση και να το αναδείξει σε οικολογικό προορισμό ευεξίας»: ειδικότερα, εκπονήθηκαν (α) Γενικό Προγραμματικό Σχέδιο (Master Plan), που έχει ως στόχο «την ανάδειξη του ακινήτου σε διεθνώς αναγνωρισμένο οικοτουριστικό πόλο με εκπαιδευτικό-ναυταθλητικό χαρακτήρα, μέσω της ανάπτυξης ήπιων φιλοπεριβαλλοντικών παρεμβάσεων», (β) Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη, βάσει του ν. 1650/1986, με αντικείμενο «τη διαχείριση και την προστασία των ενδιαιτημάτων, της χλωρίδας και της πανίδας του ακινήτου», και (γ) προμελέτη και οριστική μελέτη με τίτλο «Πάρκο οικο-ανάπτυξης ιαματικών πηγών Καϊάφα. Ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός βασικών δικτύων υποδομής και ανάπτυξη νέων εγκαταστάσεων τουρισμού διημέρευσης».

13. Επειδή, ανεξαρτήτως της διακοπής των εκτελουμένων κατ' εφαρμογή των προσβαλλόμενων πράξεων εργασιών, κατόπιν σχετικής εντολής της εταιρείας η οποία είχε ασκήσει παρέμβαση στην παρούσα δίκη και της ανωτέρω αποφάσεως της Επιτροπής Αναστολών του Δικαστηρίου, εφόσον οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν ανακλήθηκαν ούτε ακυρώθηκαν διοικητικώς, αλλά, όπως ρητώς βεβαιώνει ο Διευθυντής Δασών Ηλείας της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου στο 3097/23.9.2013 έγγραφό του προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, εξακολουθούν να ισχύουν, εν προκειμένω δεν συντρέχει περίπτωση καταργήσεως της δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 32 του π.δ. 18/1989.

14. Επειδή, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου τα οποία παρατίθενται στις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η εγκριθείσα με την 3009/14-12-2007 προσβαλλόμενη πράξη μελέτη για την υλοτομία του ξυλώδους όγκου που νεκρώθηκε

από τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2007 στην περιοχή του δάσους Καϊάφα αποκλίνει ουσιωδώς από την μελέτη για τον υπολογισμό του αριθμού των προς υλοτομία δένδρων στην ίδια περιοχή, την οποία διαβίβασε στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων του ΕΘΙΑΓΕ με το 1085/22.7.2008 έγγραφο. Ειδικότερα, κατά τη μελέτη του ΙΜΔΟ, ο συνολικός ξυλώδης όγκος προς υλοτομία είναι περίπου 4.280 m³, προτείνεται δε ο όγκος που θα υλοτομηθεί να περιορισθεί σε 2.140 m³, ενώ σύμφωνα με τον πίνακα υλοτομίας της εγκεκριμένης με την προσβαλλόμενη πράξη μελέτης, ο συνολικός ξυλώδης όγκος που θα υλοτομηθεί ανέρχεται σε 8.441m³. Περαιτέρω, οι μελέτες που εγκρίθηκαν με τις 3009/14-12-2007 και 1950/100/14-1-2008 προσβαλλόμενες πράξεις στηρίζονται στις παραδοχές της ως άνω 3009/14-12-2007 πράξεως για τον προς υλοτομία ξυλώδη όγκο. Στην 1950/100/14-1-2008 προσβαλλόμενη δε, δεν τίθενται οι αναγκαίοι για την προστασία της περιοχής όροι και περιορισμοί, κατά την εκτέλεση των εργασιών υλοτομίας, μεταφοράς και απομακρύνσεως της ξυλείας, καθώς και κατά την εκτέλεση των εργασιών του επόμενου σταδίου, που περιλαμβάνουν βαθμίδωση του επικλινούς εδάφους με ξερολιθιά και κατασκευή κλαδοδεμάτων για τη συγκράτηση της άμμου. Σχετικοί περιορισμοί ετέθησαν το πρώτον στη μελέτη για την αναδάσωση της ανωτέρω περιοχής, η οποία εγκρίθηκε με την τρίτη προσβαλλόμενη 19519/785/20-3-2008 πράξη, κατόπιν των διαπιστώσεων της αυτοψίας που πραγματοποιήθηκε, κατά τα προεκτεθέντα, στις 28 και 29 Φεβρουαρίου 2008 από το ΙΜΔΟ, με την ιδιότητα του τεχνικού συμβούλου του Δημοσίου, για την αποκατάσταση του τοπίου στο δάσος Στροφυλιάς Καϊάφα. Εξ άλλου, από τα ίδια ως άνω στοιχεία προκύπτει διαφορετική προσέγγιση ως προς την έκταση και την μέθοδο αναδασώσεως της επίδικης περιοχής, μεταξύ της εγκεκριμένης με την 19519/785/20-3-2008 προσβαλλόμενη πράξη μελέτης και των προτάσεων του ΙΜΔΟ. Υπό τα δεδομένα αυτά, ενόψει και του προαναφερθέντος 134747/3213/25.9.2008 εγγράφου της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του ΥΠΕΧΩΔΕ, σύμφωνα με το οποίο απαιτείται επανασχεδιασμός του εγκριθέντος με τις προσβαλλόμενες πράξεις έργου, ώστε να εναρμονίζεται με τις προτάσεις του ΕΘΙΑΓΕ, κλονίζεται η νομιμότητα της αιτιολογίας των προσβαλλομένων. Για τον λόγο αυτό, που προβάλλεται βασίμως καθ' ερμηνεία του δικογράφου, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, παρέλκει δε ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.